

GWERZ

AR ROUE GRALON HA KEAR IS

War don : *Judik hag Holofernes* : pe war don *Bosen Elliant*.

I

Petra 'o neve e kear Is
Ma ze ken foll ar yaouankis ?
Mar klevan-me ar biniou,
Ar vombard hag an delennou ?

Neuz e kear Is netra neve,
Ann ebattou ma 've bemde,
Neuz e kear Is nemet traou koz,
Ann ebattou ma 've bemmoz.

Bojen nou drez zo divoannet
A dor ann ilizou prennet,
Ha war ar beorien o wela
Ec'h hisser ar chas d'ho drailla.

D'ha c'hozek vloa ann oll verc'het
N'ho deuz doue, met ar pec'het
Ha da ober he gurunen,
E roont ho c'haera rozen.

Ahes, merc'h roue Gralon,
Tann an ifern enn he c'halon,
Er penn kenta deuz ann dirol,
A gas d'he c'heul ar gear da goll.

Sant Gwenole, gant kalonad,
Zo bet m'eur vech e kaout e z^a d,
Ha gant daelou ann den Doue^a
Enn deuz lavaret d'ar Roue :

— « Gralon, Gralon, laka evez
« D'ann dizurzou a ren Ahès,
« Rag tremenet vo ann amzer
« Ma skuillo Doue he goler.

« El lec'h ma voa c'hoarsadek kent
« E vo neuze skrignadec dent,
« El lec'h ma voa kanaouennou,
« E vo neuze skrijadennou !... »

Hag ar Roue koz spourounet,
He verc'h hen evez kelennet ;
Mez diskaret dre ar gozni,
N'euz mui ann neiz da stourm outi.

Ha, skuiz gant rebechou e zad,
Evit mont deuz he zaoulagad,
Hi 'deuz gret gant droug-sperejou,
Eur palès kaer tost d'ar sklujou.

Eno, gant he amourouchen,
E ma fennoz an obaden,
Eno, enn aour hag er perles,
Evel ann heol e par Ahès...

II

— « Plijadur dec'h er palès-man,
« Merc'hed gentil a potred skan,
« Plijadur dec'h ha nozvez grèn. »
Eme eur prinz enn eur antrenn.

Ar prinz a zougue dillad ru.
He varo a voa hir a du,
Hag he izili a verve
Hag he zaoulagad a zeve.

— « Ra viot deut mad, estranjour,
« Eme Ahès gant eur beg flour ;
« Ia, ra viot deut da gwella,
« Mac'h n'hanvèit ann traou falla.

— « Neuze m'en hot digomer mad,
« A respontas ann divroad ;
« Rag me er fall zo ken disket
« Hag ann hini neuz em krouet ! »

A kerkent Ahès d'er pedi,
Da ober eun dro zanz gant'hi,
Hag ann oll, a eneb Doue,
Gwassa ma c'hallent a doue.

Pa voa d'ann obadezen-ze fin,
Danser Ahès, en eur c'hoarzin,
Hag enn eur zavel he ziou skoa,
A lavaras : — « Nouzoc'h netra !... »

« Kerc'hit din'me deus a guer Is,
« Veseillou santel ann ilis
« Kerc'hit kroas ar c'hrussufiet
Eun hosti sakr, hag e velfet !

Ahès, a respontas timad :
— « Kavet vint enn Iliz va zad,
« Rag va zad diot-me a gred
« Enn trompler-ze a Nazareth !... »

Tri a redas e ber amzer.
Hag a ziskaras ann Aoter,
Hag an traou zakr a we douget
Etre ho daouarn miliget,

Ar Prinzh ru, raktal m'ho-gwelas.
A greis he galon a c'hoarzas,
Hag a lavaras c'hoaz enn-han :
— « Plijadur dec'h er palès man ! »

Da genta a doliou boutou,
E vrujunas ar vesseillou,
Goude flatras ar grussifl,
Hag e krenchas war ann hosti !...

A war-n'he, gant oll e noaz,
En eur gana. — « Malloz d'ar groaz !
E ras e seiz stum dishenvel,
Dansou ar seiz pec'hot marvel !... »

Kerkent ar palès a grenas,
Hag ar c'hurunou a strakas,
Hag a dreuz ho zellou n'ec'het,
E skoas tan glaz al luc'hed,

— « Na c'houi'vel, eme ar Prinzh ru.
« Me laka Doue war e du... »
Me lavarent oll gant glac'har,
— « Ahès e deuz kavet e far !... »

III

Pa oa fin d'ar sakrilejou,
Messajer ann droug sperejou.
Chomet e eunan er palès,
A dosteaz da gaout Ahès.

— « Va doussik kont, merc'h da C'hralon
« Ha muia karet va c'halon,
« Ha n'ellent me ket eneb gis
« Guelet alc'houe sklujou ker Is. »

— « Va zad a zoug enn he guerc'hen
« Ann alc'houe aour deuz eur chaden,
« Ha va zad breman zo kousket,
« Ha kaout ann alc'houe n'allan ket

Mes hen d'he zreid enn eun strinkas
Ha d'he dornic flour a bokaz,
Hag e dallas dre he zellou,
Korget a dân hag a zaélou.

IV

Heb goud ar pez a dremene,
Neuze eur pennad ac'hane,
Enn e balès ar Roue koz,
E voa kousket e kreiz ann noz.

Kambr paour Gralon ne voa enn-hi.
Netra nemet eur grussifi
Deuet a zorn eur mignon ker,
Sant Kaourintin, Escop Kemper.

Netra nemet eun Aviel,
Roët gant eun den koz zantel,
Roët dez-han gant Gwenole.
Evel eur merk a garante.

Kaër enn e gozni vel eun Æl,
E kouske Roue Breiz-Izel,
Hag enn dro de dal, e vleo gwen,
A re, dispak, eur gurunen.

Neuze, Ahès, ar brincez fall,
Evel pa vije skoët dall,
Enn e gambr. heb aon rag Doue,
A deu da laères an alc'houe.

Enn eur vale war beg e zroad,
Ar verc'h a dosta skan de zad,
A goustadik deuz e guerc'hen.
A deun neur c'hoarzin, ar chaden.

V

Piou a deu du-hont gant ar ru,
Pignet war eun hinkane du,
Hag hen dann daoulam war e gein,
Ken a strink an tân deuz ar vein ?

Hennes eo messenger Doue,
Digasset enn Is dar Roue.
Ennez eo Abostol ar feiz,
Sant Gwenole, karet e Breiz.

Tostât'ra en eur c'haloupad
En he zorn deo e vaz abad,
Hag eur stol aour war he zaë venn.
Hag eur c'helc'h tân enn dro d'hebenn

Setu hen e dor ar palès
E p'hini e kousk tad Abès
Diwar e varc'h an den zantel
A c'halv, enn noz, roue Breiz-Izel.

— « Gralon, Gralon, sao heb dale,
« Sao evit heuilla Gwenole,
« Sao evit tec'hel deuz ar mor,
Sklujou kear Is a zo digor !

Hag a Roue koz trubullet'
E mez evel zo zaillet
— « Din-me, din-me, va marc'h prima
« Siouas peur gollet ar guer-ma !... »

Ha war e varc'h e ber amzer
E kerz da heul e vignon ker,
Ha war o lerc'h enn eur hiudal,
E klevont ar môr o ruial.

Neuze ar brincez dirollet,
He amourouz hant-hi kollet,
Dre gear Is, ha glei hag a zeo,
A rede, dispaket e bleo.

Pe glevas daou lamp ar c'hezek
Araog ar môr e tiredek,
Dre al luc'het gant nec'hamant,
Hannv'az e zad hag ar zant.

— « Va zad ! va zad ! m'ar em c'harit,
« War o marc'h skan va c'homerit »
Hag, he respont, an tad tener
A zao e verc'h war ann tailler.

Kerkent ar môr a vuanna,
Ha Gwenole, en eur grenna,
A gri : « Gralon, töl ann diaoul-se
« Divar dailler da hinkane !... »

Kouskoude c'hoas leun aankres,
Ann tad a zalc'h ar bec'hercz.
Mez ar zant a ra zin ar groas
Hag a stok outi pen he vaz.

Kerkent, mestress an droug speret
A ruil er môr bras fuloret,
Hag e kleo tost ar Roue koz
Eur c'hoarzin skiltre kreiz ann nos.

Mes, rented skanvoc'h eb dale
E sail prim da c'heul Gwenole,
Hag he varc'h, gieb e beder c'har,
A lamp deus ar môr en douar.

Breman, ene Mari-Morgan,
Ahès, deuz skeud al loar a gân,
A gân hag en eur vous c'hoarzin,
A grib er môr he bleo bezin.

VI

Da zao heol ar zant ha Gralon,
A bigne war lein Mene-Hôm,
P'hini, he dreit ebars enn trez,
Zao he ben war Douarnenez

Ac'hane Roue Breiz-Izel,
War he lerc'h a dolaz eur zel ;
Mez, el lec'h Is, gant he deg dor,
Ne velas mui nemet ar môr.

— « Eur gear em boa deus ar gaëra,
« — Ha setu hi et da netra !... »
Hag he galon oll a fraillas,
Hag he zaoulagad a velas.

— Gralon, Gralon 'me Gwenole,
— Gralon, d'ann daoulin ganen-me. »
Ha Gralon dindan e c'hlac'har,
A goë d'ann daoulin d'ann douar.

Hag eno, dispak e vleo gwenn,
Hag e dal pleget er boultren
E lavare c'hoas ar Roue :
— Ra vo gret bolonte Doue !...

Pa zavas diwar he zaoulin,
Dindan tñ flamm heol ar mitin.
A velas, a dreuz he zaëlou
E lugerni *Ru-Men-Goulou*.

War ar men-ze, hon tadou koz,
A skuille goad d'eun Doue foz, (1)
Häg ar Roue, e ber amzer,
A lavaraz d'he yignon ker :

— « Du-hont, e memor a gear Is,
« Me zavo d'ar feiz eun Illis,
Rag evit testeni d'ann oll
M'he galvo illis Remengol.

« Rag war dolen ru Deutalès
« Me lakaï da ren ar Werc'hez,
« Ha beb bloas, enn enor d'ar groas,
« E rin ober eur pardon braz.

« Eno, ann oll dud affliget,
« A gavo d'ho foanniou remed,
« A silvidiguez d'ho ene.
« Dre c'hraz Mari gwir vamm Doue

« Pa vo ann Doueou maro,
« Ha koët meur a goat dero,
« Eun de, deuz ar pevar avel,
« E teuo d'hi pobl Breiz-Izel.

Neuze ma ve sonj a Gralon,
E vo lavaret a galon :
— « Braz ar burzudou a so bed
« Ebars enn amzer dremenet !... »

(1) Ar werz-ma a zo bet great gant Olivier Souvestre, breur Emile Souvestre, deuz Montroulez, var dro 1859.

A benn beza gwirion, e fell lavaret ne zeuz bet biskoaz skuillet gwad en enor d'an doueou foz var an taoliou mein. An taoliou mein hag ar vein-hir a oa beziou tud brudet. An drouized, pere a oa araog ar veleien, na brzegent ive nemed ar Vad.

Kantik Itron Varia Rumengol

VAR AN TON KOMUN

Kristenien Breis deut oll gant fe
Da sellaoù eur c'hantic neve
A so gred er bloas man d'ar verc'hez
Da ganan gand laouenediguez.

DISKAN

Intron Varia Rumengol.
Guerc'hez gallouduz, remed holl
Roit d'comp hirio, enn han-Doue
Iec'hed ar c'horf han ann ene.

Lili, arc'hantet ho delliou,
Var bord ann dour zo er prajou ;
Doue d'ezo a roaz dillad
A skuill er meziou peb c'houez vad.

O Rumengol, pell amzer zo,
C'houi he boked kaera hor bro ;
Peb rozenn goant, peb lilienn
A zo disliv enn ho kichen.

N'euz elestren ebed er prat
A daolfe kement a c'houez vad :
E Leon Treguer ha Kerne,
Ganehoc'h e klever c'houez an Ne.

Var ann Arvor gant ar Verc'hez
Oc'h bet lakeet da rouanez :
Rumengol eo he merc'h hena,
Gant-hi eo karet ar muia.

Hon tadou koz a ioa kousket
E tenvalijen ar pec'hed :
Maro var roudou peb hini.....
Ifern heuzuz o tigeri.....

Var ar mean ruz e skuillet goad
Hag er C'hrannou, e kreiz ar c'hoed,
A zindan dervenn Teutates,
Tud 'veze lazet heb truez.

Tec'hit, doueou digalon,
Setu Guennole ha Grallon ;
Tec'hit, tec'hit... Var ar mean ruz
Eo savet chapel mamm Jesus.

E leac'h ar goad, dour ar vuez
A red enn illiz ar Verc'hez ;
E c'haloun eo ann eienenn
Ne vezo dizechet biken.

E Rumengol, ar pelerin,
A bedo stard var he zaoulin,
A velo a dreuz he zaelou
Evel digor lez ann Envou.

Ma salud teir guech ann aoter
Enn eur adori hor Zalver,
Teir guech e vezo benniget
Gant tri ferson sakr an Dreindet.

Ma ra seiz guech tro ar chapel
Gant Ave an eal Gabriel,
Mari hen diouallo bepred
Diouz Satan har ar seiz pec'hed.

Pelerined, grid evel-se,
Kaout a refet grasou Doue ;
Hag e veach deuet enn eur lenva
C'houi ielo kuit enn eur gana.

Pedit ive ho mab Jesus,
Ma vezimb gantan evurus
Bezit hor Mam, hor Batrones,
A ni ho meulo da james.

Itron Varia Rumengol,
C'hui zo a remed ar bed oll,
Pellait disouzimb an téir goalen,
Brezel, kernès hac ar vosen !..